

3X DYKKING PÅ SVALBARD OG I NORD

Fritt fortalt av Leif Tore Skjerven
 & hjelp av Magne Vågslid, Kjell Lindgård, Torbjørn Berg, Rolf Anonsen,
 Erik Carlmark, Melvin Kvamme, Rolf Buer, Øivind Eriksen, Tor Alm,
 Rune Pettersen, Bjørn W. Kahrs, John Haugestad

3. september 2007 – Justert 22. august 2016

150 The most important known coal, ore and industrial mineral resources and petroleum drillings at Svalbard

Threex Dykkeselskap A/S (3X) har sannsynligvis hatt den eneste dykkeren engasjert i forbindelse med oljeletingen på Svalbard. 3X ble etablert i Stavanger i september 1968. Selskapet tok forskjellige undervanns oppdrag langs kysten, men det var ingen hemmelighet at målet var å etablere seg offshore i Nordsjøen. Derfor tok de gjerne oppdrag for de internasjonale dykkeselskapene og sørget for at dykkerne som de ansatte fikk opplæring i dykking med blandingsgass og dykkeklokke. Dette engasjementet på Svalbard kan knapt regnes som offshore, men historien er så spesiell at den bør fortelles.

Svalbard er en del av Kongeriket Norge, og har vært det siden 1925, da Norge ble gitt suverenitet over øygruppen. At det finnes olje og gass på Svalbard er en kjensgjerning, men påviste forekomster er små og ingen funn av økonomisk interesse er så langt gjort. Boreriggen Ocean Traveler startet arbeidet med den første oljebrønnen i Nordsjøen 19. juli 1966. Dette presenteres ofte som den første oljebrønnen boret i Norge, men den første oljebrønnen på Svalbard ble boret lenge før dette.

I samlingene til Svalbard Museum finnes det skilt med overskriften "Oil Claim", og forkynner at i en radius av 300 meter fra skiltet har Birger Jacobsen krevd retten til eventuelle oljeforekomster. Kravet er datert 17. august 1919.

Anneksjonsforsøket til Birger Jacobsen er foranledningen til noe som ender med en heftig dispuTT, og trusler om håndgemeng – over en 11 fots dyp oljebrønn. Selve boringen av brønnen ble utført av Northern Petroleum Company under ledelse av en Mr. Reynolds. Da meldingen om boringen kom Store Norske Spitsbergen Kullkompanis direktør Karl Bay for øret, dro han straks til Green Harbour (nær der Barentsburg ligger i dag) med formål om å kaste ut engelskmennene. Store Norske var nemlig av den oppfatning at det var de som hadde rettighetene til området. Bay forlangte følgelig at boringen skulle stoppes umiddelbart, og at arbeiderne skulle forlate stedet og ta alt materiell med seg. Mr. Reynolds nektet først dette. Etter at Bay gjorde det helt klart at Reynolds da selv måtte ta ansvaret for hva som hendte, og at han hadde 100 mann disponibelt om det skulle bli nødvendig, pakket engelskmennene allikevel sammen og forlot området.

Nå kan ikke boringen i 1920 sies å være en oljebrønn i ordets rette forstand. Oljehistorien på Svalbard starter derfor for alvor med Norsk Polar Navigasjons boring i Grøn fjorden i 1963. Denne boringen, med relativt enkelt utstyr, nådde et dyp på nærmere 1000 meter. Merk at denne brønnen altså ble boret tre år før Ocean Traveler setter borekrona i havbunnen under Nordsjøen. Totalt er det boret 20 oljebrønner på Svalbard. Ref.: /1/

Norske Fina AS.

senere Fina Exploration Norway, drev i årene 1969 til 1976 letevirsomhet på Svalbard som operatør for en gruppe norske, svenske, finske og tyske selskaper. Selskapet boret tre brønner og investerte totalt 100 millioner NOK i området. Norske Fina boret to brønner på Hopen. Den ene brønnen helt på nord spissen og den andre brønnen ved Kapp Thor på syd spissen. Brønnen "Hopen 1" ved Kapp Thor ble boret i 1971. Det belgiske selskapet Petrofina utførte boreaktiviteten for Norske Fina på Svalbard.

S/S GÖTA LEJON

D/S Norhope

Det var isbryteren "Norhope" som skulle frakte alt det nødvendige utstyret for boreaktiviteten på "Hopen 1". Isbryteren var opprinnelig kjent under navnet "Göta Lejon", og ble bygget ved Eriksbergs Mekaniske Verksted i Göteborg. Båten hadde klinket stålskrog og var utrustet med dampmaskiner som ga 4000 IHK (indikerte hestekrefter). "Göta Lejon" ble levert til Göteborgs Hamnestyrelse 17. desember 1932. Båten var i svensk eie fram til 1970 og fungerte hovedsakelig som isbryter i Østersjøen. Fra Göteborg ble båten solgt, via AB Skeppshugging Göteborg til Norske Fina AS. De videresolgte båten til Brødrene Jacobsens Rederi AS, Tromsø. I 1970 ble "Göta Lejon" ombygget ved Nylands Verksted i Oslo og omdøpt til "Norhope".

Ombyggingen på Nylands Verksted besto i at broa ble bygget inn, og et nytt dekk ble konstruert over akterdekket. Dette nye dekket fungerte både som laste- og helikopterdekk på Svalbard turen. Ombyggingen var ferdig i mars 1971.

Det var ikke noe kaianlegg på Hopen. Utstyret til boreaktiviteten på "Hopen 1" måtte derfor losses fra båten direkte på isen, før det kunne fraktes videre til lands. Utstyret besto av et lite helikopter, bulldoser, traktor, hoovercraft, flere snøscootere og ellers utstyr til boretårn med drilling equipment. Rederiet Brødrene Jacobsen ville derfor ha en dykker med ombord i tilfelle noe av utstyret gikk gjennom isen og sank til bunns mens lossingen pågikk. Om galt skulle skje var det en god forsikring om de hadde en dykker tilgjengelig i dette øde området.

D/S NORHOPE

Dykco.

Nå ble det slik at dykkeselskapet Dykco i Tromsø fikk i oppdrag av rederiet Brødrene Jacobsen om å skaffe en dykker som kunne være ombord på ”Norhope” men det var engasjert av Petrofina. Eierne av Dykco, Kjell Lindgård og Kjell Berg, hadde i likhet med eierne av 3X, Odd Gåskjenn, Gunnar Møllegaard og Leif-Tore Skjerven en ting felles. De hadde alle tidligere vært ansatt som dykkere i Nord Norges Dykker- og Froskemannservice A/S, Tromsø. Dette selskapet var eid og drevet av Jon Berg. Som tidligere kolleger utvekslet Dykco og 3X både personell og utstyr ved behov. Dykco var etablert i 1969 og ble oppløst i 1976. På denne tiden passet det ingen i Dykco å ta dette oppdraget på Svalbard. Derfor fikk vennene i 3X forespørsel om de hadde en dykker tilgjengelig.

Magne Vågslid ble ansatt som dykker i 3X høsten 1970. Etter avsluttet tjeneste i marinen 1964-66, som lettdykker og hjelmdykker, jobbet Vågslid som dykker i Falken Redningselskap, Haugesund. I Haugesund kom han i kontakt med Bjørn Lilleland som allerede jobbet som dykker for 3X. Lilleland var da utleid fra 3X til det franske dykkeselskapet Comex ombord på boreriggen ”Ocean Viking”. Historiene som Lilleland fortalte om dykkingen i Nordsjøen virket spennende for Vågslid. Derfor han fikk avtalt et intervju med Skjerven om mulighet for jobb i 3X.

Det passet slik at 3X nettopp hadde fått en forespørsel fra det amerikanske dykkeselskapet Ocean Systems om å sende en dykker på oppdrag til Nigeria like før Vågslid møtte til intervju. Da Vågslid sa seg interessert i jobben ble han ansatt umiddelbart. 3X var alltid interessert i å knytte til seg erfarne hjelmdykkere. Dessuten var Vågslid en kraftig og sindig kar fra Telemark med et tydelig godt lynne, glimt i øyet og en lun replikk. Mens han ventet på at dette oppdraget i Nigeria skulle materialisere seg dykket han på flere kaianlegg for 3X. Vågslid dykket bl.a. sammen med Rolf Engebretsen Sr. på et anlegg ved Tau Mølle. Til slutt viste det seg at den forventede jobben i Nigeria ble det aldri noe av. Så da han fikk forespørsel om et oppdrag på Svalbard hørtes dette ut som en spennende avveksling. Å bytte fra varmen til kulden var ikke spesielt problematisk for han. Vågslid dro til Oslo i mars 1971 for å mønstre på før ”Norhope” lastet utstyr ombord for å dra nordover.

Tre lønninger.

Avtalen som Vågslid hadde med 3X var at han skulle til Svalbard lønnet som dykker, med vanlig norsk skattetrekk. Ingen tenkte i farta på at det var umulig å mønstre på ”Norhope” som dykker.

Men da Vågslid hadde fartstid fra handelsflåten før han ble mobilisert i marinen kunne han mønstre på ”Norhope” som matros. Naturligvis skulle en matros betale sjømannsskatt av hyra si. Men da

arbeidsbeskrivelsen for matroser ikke inkluderte lossearbeid nektet fagforeningen for at matrosene ombord på "Norhope" fikk delta i lossingen av boreutstyret fra båten og utpå isen.

Norske Fina ble derfor tvunget til å ansette sjøfolkene ombord på "Norhope" med timelønning i den tiden de fungerte som sjauere. Mens lossingen av utstyret foregikk ved Hopen ble matrosene betalt som sjauere, med svalbardskatt. Etter noen forhandlinger ble denne skatten satt til 10 %.

Vågslid var dermed ansatt, og lønnet, som dykker, matros og sjauer. Følgelig betalte han land-, sjømanns- og svalbardskatt under oppdraget på Svalbard.

MAGNE VÅGSLID

Kaldt møte med Svalbard.

"D/S Norhope" gikk fra Oslo til Tromsø for å laste mer utstyr ombord før ferden fortsatte til Svalbard. Mens båten manøvrerte seg fram til Hopen skulle helikopteret ombord hente en geolog fra Norske Fina inne på land. En pilot og en mekaniker, begge finske, var ombord for å sørge for at helikopteret fungerte. Ingen av dem kunne snakke stort annet enn finsk.

Mens helikopteret lette etter geologen lå "Norhope" oppankret i en lokal fjord. Dermed ble skuta frosset fast i isen. Bunkerstankene med diesel til dampmaskinen var montert på like på innsiden av det klinkede skroget. Så da isen begynte å skru mot skutesiden lakk det sjøvann langs naglene og inn i dieseltankene. Dette resulterte i at dampmaskinene sloknet. Da alt utstyret ombord ble drevet av steam fra maskinene ble dermed hele skuta liggende som død. Kulden medførte at vannet frøs til is på dørken i lugarene. Sengeklærne i køyene frøys seg fast mot skottet. Alle ombord måtte kle på seg det de hadde av tilgjengelige klær, både natt og dag. De klarte etter en stund å få varme på en komfyr i byssa, ellers var alt like kaldt som ute på isen rundt båten.

Norhope hadde fått fellingstillatelse for en isbjørn av Sysselmannen på Svalbard. Båten lå fremdeles fastfrosset i isen 17. mai. Da fikk de se en isbjørn som kom spaserende i området. Mannskapet mente at dette måtte være en så fin anledning som noen. Isbjørnen ble dermed felt den samme formiddagen.

Båten ble liggende fastfrosset i isen ei god uke. Kapteinen ønsket ikke å kalle på noe bergingsfartøy. Man kunne da risikere å bli krevd for bergingslønn. Slikt var definitivt ikke populært hos rederiet. Men da de omsider kom seg fri fra isen ved egen hjelp fikk "Norhope" slep til Tromsø av ei skute fra Kystvakta. Der tok det igjen ei god uke for å utbedre skadene på skroget etter skruen i isen.

Vel tilbake på Svalbard fikk ”Norhope” lagt seg ved iskanten og losset bulldoser, traktor, hoovercraft, snøscootere og alt det andre utstyret. Hoovercraften fungerte bra til å frakte utstyret over isen og inn på land. Med litt hard sjauing ble alt plassert trygt på Hopen.

Da folkene fra Petrofina fikk montert dereken, og boringen kom i gang, returnerte ”Norhope” igjen til Tromsø. Denne gangen for å hente moduler til å bygge en landstasjon på Edgeøya. Denne landstasjonen ble satt opp for at to mann kunne overvintre for å passe på utstyret. Det var nødvendig med vakt da boringen på ”Hopen 1” ble stanset i vintermånedene, og utstyret ble lagret i området.

Vågslid hadde med seg dykkedraktene Dräger CV (Constant Volume) og Viking Grønn. Dessuten var der et flaskesett på 3 x 7 liter, og ellers vanlig luftdykkeutstyr. Men under hele perioden ble det ikke behov for annen dykking enn rene øvelsesdykk for Vågslid. Han måtte sjekke at alt utstyr fungerte da dette var den egentlige årsaken til at han befant seg på Svalbard.

Vågslid mønstret av ”Norhope” ved kai i Tromsø i september 1971. Han fortsatte siden som dykker i 3X ombord på Ocean Tide og Gulf Tide. I 1973 sluttet han i 3X og begynte i Comex sammen med Per Birkeland. Der ble de begge dykkere på Ocean Viking inntil de senere begynte som dykkere i Stolt Nielsen Seaway.

Annet 3X samarbeid med Dykco.

Det var etter en prat med Dykco i Tromsø at Albert Johnsen ble gjort oppmerksom på 3X i Stavanger. Han skulle på sivilt hjelmdykkerkurs på Håkonsvern i januar 1972. Da hadde Johnsen alt hatt en overvintring på Svalbard som gruvearbeider. Han fikk senere jobb i 3X som dykker. Johnsen har dermed innehatt to av verdens farligste yrker, både som gruvearbeider og dykker. Johnsen sluttet i 3x i januar 1974 for å begynne som dykker i Comex. Noen år senere utdannet han seg til sivilingeniør og ledet deretter dykkeavdelingene i både Mobil og Statoil før han engasjerte seg på andre områder enn dykking.

Erik Carlmark kom hjem til Norge i april 1974, etter et oppdrag for 3X i Tunis. Da ble han forspurt om å ta en jobb for Dykco i Sørreisa. Selmer holdt på med å bygge ei kai der for NATO. En undervanns støp var gått feil, og det hele måtte meisles vekk. Carlmark var der 2–3 uker og jobbet sammen med dykkeren Hansen fra Selmer, en bergenser. Det ble benyttet Siebe Gorman hjelmdykkeutstyr. Overgangen fra Afrikas varme til kulden i Sørreisa kan være ganske hard. Det var skikkelig kaldt, og det ble mye frysing for Carlmark.

Kjell Lindgård var ved flere anledninger i Nordsjøen for å assistere 3X med oppdragene hvor de var engasjert. Da Dykco ble lagt ned i 1976 fortsatte han som dykker og tekniker Scandive og Bergship.

JON BERG

Nordive

Jon Berg (9.10.1933 – 17.9.2003), født i Skjervøy kommune, var en av de største visjonærer innen norsk dykking. Han var ikke alltid heldig med det forretningsmessige, men kreative ideer og pågangsmot hadde han. En typisk nordlending som aldri så ”svart hav”, bare muligheter. Jon Bergs mange initiativ førte til at det tidlig ble flere norske dykkere involvert i oljeletinga i Nordsjøen enn om han ikke hadde vært så proaktiv av natur. Hans rause personlighet, og evne til å utvikle og engasjere sine medarbeidere, har gitt mange av deltagerne i norsk dykking gode minner og en basis for den enkeltes yrkeskarriere.

Jon Berg ledet dykkeavdelingen ved Ramsund Orlogsstasjon da han sluttet i marinen og startet Nord Norges Dykker- og Froskemannservice AS, Tromsø, i 1963. Selskapet endret senere navnet til Nordive. Nordive hadde hovedsakelig oppdrag med anleggsdykking og mudring fra Lofoten i sør til grensen mot Russland i nord. Denne historia vil prioritere noen av Jon Bergs initiativ rettet mot dykkingen offshore, i Nordsjøen og internasjonalt, med spesiell vekt på relasjonene til 3X.

Utleie av dykkere i Nordsjøen

I 1966 tok Jon Berg kontakt med det amerikanske dykkeselskapet Ocean Systems i Santa Barbara, California. Det var da kjent at Ocean Systems hadde fått dykkekontrakten på den første riggen som skulle begynne boreaktiviteten på norsk sektor i Nordsjøen, Ocean Traveler. Da Jon Berg ikke var særlig stiv i det engelske språk ba han Odd Gåskjenn, som var sommervikar i Oslo fra sine studier i Oslo om å skrive brevet.

... de fleste trodde at oljeletinga i Nordsjøen var et kort eventyr, forbeholdt amerikanerne. Jon Berg, sjefen sjøl var av en annen oppfatning. Dette ble klart en fredag ettermiddag da det kom en telefon fra Amerika. På den tiden var det fremdeles ei sentralborddame på telefonsentralen som ringte og varslet om samtalen. Det ble stor oppstandelse på kontoret i Tromsø. Engelsken var dårlig. Skjerven hadde seil utenriks, og var dermed den som per definisjon kunne snakke best engelsk. Men han og alle de andre nektet. Berg måtte tilslutt gjennomføre samtalen selv. Den var ikke særlig lang. Etter en kort høflighetsfrase satt Jon Berg lyttende til informasjonen fra Santa Barbara, California, og avsluttet flott med:

”Yes, yes, I send you a bekræftelse on Monday”.

Smilende la han fra seg telefonen, så opp på de som var stimlet sammen på kontoret hans, og sa:

”Vi skal begynne å dykke i Nordsjøen”. Ref.: /2/

Slik sikret et firma i Tromsø en avtale med Ocean Systems, et firma i California, som skulle jobbe ut fra Stavanger, en avtale om utleie av norske dykkere som skulle delta i oljeletingen i Nordsjøen fra sommeren 1966. Odd Gåskjenn og Idar Johnsen ble de to første norske dykkerne i Nordsjøen. Dykking med helium/oksygen (heliox) blandingsgass som pustemedium, både med klokke- og hjelmdykkeutstyr, var ukjent for de norske dykkerne. Men de fikk ”on the job training” av de amerikanske dykkerne i Ocean Systems, og var etter noen måneder å regne som fullt integrerte i teamet ombord på boreriggen Ocean Traveler. Leif-Tore Skjerven ble utleid på samme avtalen fra mars 1968.

De var alle ansatt hos Jon Berg til sommeren 1968. Da begynte Idar Johnsen som dykker, senere supervisor, for det amerikanske dykkeselskapet Divcon. Divcon hadde da overtatt dykkekontrakten ombord på Ocean Traveler. I 1970 sluttet han med dykking og begynte som boredekkarbeider på boreriggen Ocean Viking. Han ble senere toolpusher før han ble ansatt i Statoil der Johnsen etablerte en lang karriere og endte som en av direktørene i selskapet. Odd Gåskjenn, Gunnar Møllegaard og Leif-Tore Skjerven startet 3X i september 1968.

Odd Gåskjenn, Idar Johnsen, Leif-Tore Skjerven, Gunnar Møllegaard

Undervannsrengjøring

I 1967 startet Jon Berg selskapet Norwegian Underwater Cleaning Ltd. AS. Dette var det første norske dykkeselskapet som spesialiserte seg på rengjøring av skipsskrog under vann.

Dykkerne til Jon Berg begynte å rengjøre skroget på noen av hurtigrutene i 1966, mens de lå ved kai i Tromsø. Ved å fjerne skjell, ruer og groe under vann sparte båtene drivstoff. Båtene kunne også enklere holde farten oppe og dermed utsette dokking. Nordgående hurtigrute lå med styrbord side fra kai, og da var det enkelt for dykkerne å rengjøre den siden. Etter at hurtigruta gjorde vendereis i Kirkenes lå den med babord side ut da de lå ved kai i Tromsø på sørgående. På den måten fikk flere av hurtigrutene fjernet groen på skroget samtidig som rutetabellen kunne opprettholdes.

Da det begynte å komme rengjøringsoppdrag på norske båter også i utenlandske havner opprettet Jon Berg et kontor for selskapet i Oslo. Driften gikk rimelig greit i ett års tid. Men da økte konkurransen fra utenlandske selskaper som var posisjonert nærmere markedet forsvant grunnlaget til inntjeningen. Da hadde Berg også etablert en avdeling i Sydney, Australia. To norske dykkere ble sendt til Australia, men etter ca. 6 måneder ble også dette kontoret lagt ned og Norwegian Underwater Cleaning ble avviklet.

Seaway Diving AS

I 1971 ønsket Nordive å etablere seg med egne dykkekontrakter offshore i Nordsjøen. Jon Berg kontaktet daværende Kapteinløytnant, senere Orlogskaptein, Rolf Anonsen. Rolf Anonsen var Jon Berg sin tidligere sjef fra tiden i marinen. Anonsen så dette som en interessant utfordring, og fikk innvilget 4 års permisjon fra marinen. Han etablerte et kontor for Nordive i Stavanger.

Rolf Anonsen hadde i sin tid overtatt ledelsen av Marinens Froskemannskole etter Willy Andersen i 1961, mens skolen fremdeles var plassert på Østøya ved Horten. Det var han som ledet skolen da den flyttet til Haakonsværn Orlogsstasjon ved Bergen, og samtidig endret navn til Sjøforsvarets Dykker og Froskemannskole. Den første dykkerutdannelsen der ble gjennomført i 1962.

I juni 1972 leverte Drägerwerk, Lübeck et dykkeranlegg til Nordive. Anlegget hadde typenummer T 24 375 og besto av et sylindrisk kombinert klokke/dekompresjonskammer. Ivar Bøe, Löwener & Mohn, forteller at på høstparten -72 ble utstyret fraktet til fjorden ved Ramfjordnes, hvor det ble ankret opp. Her dykket Tromsø-gutten Torbjørn Andersen, og en ukjent partner, til ca. 120 meters dypt vann med en times bunntid. De ble dekomprimert mens båten returnerte til Tromsø. Det er ukjent hvilke tabeller som ble benyttet, men da de slapp ut på dekk følte de seg dårlige og måtte behandles i kammeret det neste døgn. Dette skapte noe oppstyr, men gikk likevel i beste laget for Andersen fortsatte senere som dykker i Nordsjøen i mange år.

Nordive fikk etablert et samarbeide med Odd Berg og Jacob Stolt-Nielsen, og selskapet Seaway Diving AS ble etablert, med Jon Berg som styreformann.

Dypdykkings- firma dannet

For oppdrag i Nordsjøen

Aftenbladets Oslo-kontor, i dag:

Et nytt dypdykkingsfirma for oppdrag i forbindelse med virksomheter på den norske kontinentalsokkel er nå blitt dannet.

Det er Odd Berg og Nordive ved Jon Berg, begge Tromsø, og Jacob Stolt-Nielsen A.S., Oslo, som har inngått avtale.

Det nye selskapet har fått navnet Seaway Diving A.S., og på den konstituerende generalforsamling ble Jon Berg valgt til formann i styret og Bjørn Bendigsen til styremedlem.

Selskapets hovedkontor vil være i Tromsø.

I samarbeide med Seaway Diving AS ble det anskaffet ei bilferge. Ferga som ble anskaffet het "Fjellør", men endret senere navn til "African Queen". Båten var bygd ved et verft i Skottland i 1943, for den britiske marine. Den ble ombygd til ferge i 1947, og hadde siden gått som bilferge på forskjellige strekninger i nord, også under navnet "Røfjell". Ferga hadde dimensjonene: 36,2 m lang, 7,5 m bred og stakk 2,6 m dypt. Senere skulle den fungere som moderfartøy for dykkeopplæring for Seaway Diving AS. Den ble solgt i 1979.

Dräger klokkeutstyret til Nordive ble benyttet ombord på "African Queen" da de arrangerte landets første klokkedykker kurs 10. september 1973 med Rolf Anonsen som instruktør. Teoriundervisningen og tilvenningsdykkene foregikk langs kai i Tromsø. Anonsen tok deretter "Fjellør" inn i Balsfjorden hvor det ble dykket til 100 meters dyp. Kursdeltagerene var: Arne-Johan Arntzen, Håkon Bergo, Kåre Brakstad, Arnt Danielsen, Tor Eriksen, Hans Jacob Faye, Bjørn W. Kahrs, Arne Mjelde, Rune Pettersen, Torggrim Rustad, Stein Ryglund, Svein Tennebekk. Det var tre elever som ikke fullførte: Audun Ellingsen, Ivar Engeberg og Erik Gulbrandsen.

Kurset ble avsluttet 6. oktober 1973. Dette klokkedykkerkurset var starten på en lang og god karriere i dykkingen offshore for flere av elevene.

African Queen med klokkedykkerstyr bak på dekk

Etter en tid kjøpte Jacob Stolt-Nilsen både Jon Berg og Odd Berg ut av Seaway Diving AS. Det er sannsynlig at Jon Berg var med på å initiere ideen til anskaffelsene av dykkefartøyene Arctic Surveyor, som Odd Berg (Bergship) fikk levert i juli 1974, og Seaway Falcon, som Jacob Stolt-Nilsen (Seaway Support Ships) fikk levert i juli 1975.

Det var ikke økonomisk grunnlag for Nordive og Jon Berg til å gjøre tilsvarende investeringer. Rolf Anonsen jobbet derfor for Seaway Diving AS det siste halvannet året av permisjonen, før han returnerte til tjenesten i marinen.

Disse spesialbygde dynamisk posisjonerte dykkefartøylene, med sine permanente metningsdykkeanlegg, var bygget og utstyrt etter noenlunde samme konsept. De utgjorde en effektivitetsøkning innen undervannsarbeide som verden ikke tidligere hadde sett. Dermed dannet disse to fartøylene utgangspunkt og modell for så godt som alle DSV-er (Diving Support Vessel) som ble bygget og satt i drift oppover på 70- og 80 tallet. Dykkeoperasjonene ombord dannet "skole" for alle senere langtids metningsoperasjoner i hele verden. "DSV Arctic Surveyor" begynte dykkingen i Nordsjøen februar 1975 og "DSV Seaway Falcon" begynte i august 1975, begge på Ekofisk for Phillips Petroleum Company.

Agip investerer i Nordive

Stortinget åpnet for begrenset borevirksomhet i områdene nord for 62. breddegrad i 1979. I tildelingene i femte konsesjonsrunde i januar 1980 var det tre utvinningstillatelser nord for 62. breddegrad, en på Haltenbanken og to på Tromsøflaket. Dette var sannsynligvis grunnlaget for at det italienske oljeselskapet Agip viste interesse for å gjøre flere investeringer i Troms.

Etter forhandlinger med Jon Berg besluttet Agip at Nordive kunne videreutvikles til å gjennomføre aktiviteter under vann også offshore. Agip ønsket å engasjere personell fra Nordive i noen av sine internasjonale operasjoner. Agip eide på den tiden et italiensk dykkeselskap, Subsea Oil Services, med hovedkvarter utenfor Roma. Nordive skulle trene opp eget personell ved å jobbe for det italienske dykkeselskapet. Dermed kunne Nordive tilegne seg erfaring til senere å etablere egne kontrakter. Agips investeringer i Nordive medførte at de satt med aksjemajoriteten i selskapet fram til slutten av 80-tallet.

Øivind Eriksen hadde jobbet som rørlegger for Ragnar Svendsen AS. Dessuten var han sportsdykker. Han kjente Erik Carlmark fra før. Carlmark var supervisor og ba Eriksen om å hjelpe med varmtvannspumpene (krabbekokeren), som det kunne bli problemer med. 3X skulle ha luftdykking i Gandsfjorden påska 1977. Etter noen dager ble Eriksen selv spurt om å ta et luftdykk. De ville unngå at en av de faste dykkerne i 3X måtte gjennomføre et gjentatt dykk, med påfølgende dekompresjon. Dette ble begynnelsen til Eriksens karriere som dykker offshore. Han begynte som dykker for 3X på Brent C samme sommer.

AWOC, levert av Drass

I 1981 hadde Øivind Eriksen sluttet i 3X og nettopp begynt som dykker i 2W. Da ringte Jon Berg med tilbud om jobb i Nordive. Eriksen takket ja, og ble sendt til Italia på opplæring. Siden pendlet han fra Norge til flere oppdrag som Agip hadde internasjonalt, med forskjellig type utstyr. Oppdragene for Nordive var utenfor Brasil, Italia, Libya, Algerie og andre land rundt Middelhavet. Mest var han på boreriggen Scarabeo 3. Der dykket de først med en AWOC (Atmospheric Working Observation Capsule). En AWOC var en dykkelokke, levert av DRASS, med stort observasjonsvindu, ei gripeklo, en manipulator og to trusters. Siden ble dette utstyret byttet ut med miniubåten Mantis Duplus. Eriksen, og to andre nordmenn, flyttet med familiene sine til Italia. Der bodde de i ca 3 år.

Så tildelte Agip kontoret i Houston en kontrakt med Nordive. Agip ville at Nordive skulle operere en Mantis Duplus miniubåt ombord på boreriggen ”Scarabeo 4”. Riggen lå i Middelhavet, men skulle begynne oljeboring på Green Canyon feltet i Mexicogulften. Vanddybden var ca. 550 meter. Kontrakten var på 2 år, med opsjon på 2 nye år. Riggen skulle opereres ut fra New Orelans.

Tor Alm begynte i 3X som dykker i november 1975. Han fikk jobben etter avsluttet tjeneste i marinen som lettdykker. Alm var i 3X til april 1985. Da fikk også han forespørsel fra Jon Berg om å begynne i Nordive. Nordive hadde nettopp fått tildelt kontrakten med Agip i Mexicogulften.

Nordive gikk til innkjøp av en Mantis Duplus hos Offshore Systems Engineering (OSEL). Den hyperbare bemannede miniubåten ble fabrikkert ved Great Yarmouth i England. De tre norske dykkerne som skulle operere Mantisen for Nordive: Øivind Eriksen, Tor Alm og Jørn Åge Strøm var mye hos OSEL. Der fikk de god opplæring i drift og vedlikehold av utstyret. Utstyret ble sendt til Palermo, Sicilia. Der ble det mobilisert ombord på Scarabeo 4 før riggen gikk i transitt over til den Mexicanske Gulf.

I juni 1985 sendte Nordive de norske dykkerne, med familier, til New Orleans. Var det periodevis behov for mer mannskap ble disse ansatt lokalt i Louisiana. Da Scarabeo 4 begynte boringen i Mexicogulften var det midt i huricane sesongen.

Det kom varsel om huricane i området, og alt mannskap ble evakuert i land fra Scarabeo 4. Da mannskapet kom ombord etter det dårlige været var det mye ødeleggelser. Guidewires og ankerkjettinger hadde røket. På sjøbunnen var det ei røys med wire og utstyr. Alle på riggen var forberedt på å avslutte brønnen som var påbegynt. Oppryddingen ville ta for lang tid, så det var billigere og enklere å begynne på nytt.

Men guttene fra Nordive ba om en tjangs til å rydde opp i alt rotet på bunnen slik at boreoperasjonen kunne fortsette. De begynte oppryddingen med Mantis miniubåten. Dette var en av de jobbene hvor alt gikk som planlagt, nesten bedre. På under et døgn var oppryddingen avsluttet, og boreoperasjonen kunne fortsette. Mannskapet fra Nordive ble helter ombord, og fikk opparbeidet en goodwill som varte resten av tiden de var i den Meksikanske Gulften.

Det som ødela dette forsøket fra Nordive til å etablere seg som en selvstendig offshore subsea kontraktør var fallet i oljeprisen som begynte i 1986. Oljeprisen falt fra over \$30 fatet til under \$10. Dette resulterte i at de fleste oljeselskapene kansellerte mange av sine operasjoner og planlagte prosjekter verden over. I desember 1987 var det slutt for boreaktivitetene ombord på Scarabeo 4. Kontrakten med Nordive ble avsluttet. Personellet reiste tilbake til Stavanger. Eriksen sluttet i Nordive like etter de kom tilbake til Norge i desember 1987.

I mai 1985 hadde Rolf Buer akseptert et tilbud om å begynne for Nordive. Buer hadde også bakgrunn som rørlegger før han begynte som dykker for 3X i januar 1975. Han hadde gjennomført sportsdykker kurs hos Pro Dykk i 1972.

Statoil installerte rørledningen Statpipe fra Statfjordfeltet, med ilandføring ved Kalstø på Karmøy i 1983–84. I 1985 skulle Statpipe rørledningen settes i operasjon. Statoil hadde etablert et årlig undervanns inspeksjonsprogram for Statpipe, inkludert beskyttelsesstrukturene av betong, ved ilandføringsområde på Kalstø. Nordive ble tildelt kontrakten for dette dykkeoppdraget sommeren 1985, med Buer som prosjektleder. Nordive hadde denne inspeksjonskontrakten med Statoil i 4 år.

Rolf Buer

Buer etablerte på nytt ett kontor for Nordive i Stavanger. Herfra utførte Nordive også luftdykking på småanlegg og ved Rosenberg Verft.

Dessuten tildelte Agip en kontrakt for operasjon av en ROV på boreriggen Dyvi Stena til Nordive. Sannsynligvis den eneste selvstendige kontrakten Nordive hadde i Nordsjøen. Scandive hadde allerede en ROV mobilisert ombord på Dyvi Stena da riggen skulle bore et hull for Agip. Derfor leide Nordive både utstyr og personell av Scandive. Nordive hadde kontrakten mens boringen forgikk på felt 16/10-01 fra 25. mai til 14. juli 1986.

Miniubåten Mantis Duplus som Nordive hadde benyttet på oppdraget i Mexicogulfen ble solgt til de svenske myndighetene. Manitsen skulle benyttes i jakten på russiske ubåter som tidvis snek seg inn i svensk færevann på den tiden. Alm var med på å lære opp svenskene som skulle utføre disse oppdragene.

Da Agip trakk sine eierinteresser ut av Nordive ble kontoret i Stavanger lagt ned i 1989. Dette var slutten på Jon Berg sine forsøk på å etablere seg i Nordsjøen. Men hans mange proaktive initiativ hadde tilført dykkeindustrien mye god erfaring.

Referanser:

/1/ Utdrag fra "Oljedrømmer og rå geologi på Norges ytterkant", av Geir Mossige Johannesen og Jan Stenløkk.

/2/ Utdrag fra "På dypt vann" av Else M. Tungeland